

روحل فقير جون رمزون

ڪتابڙيءَ جو ڪلٽار

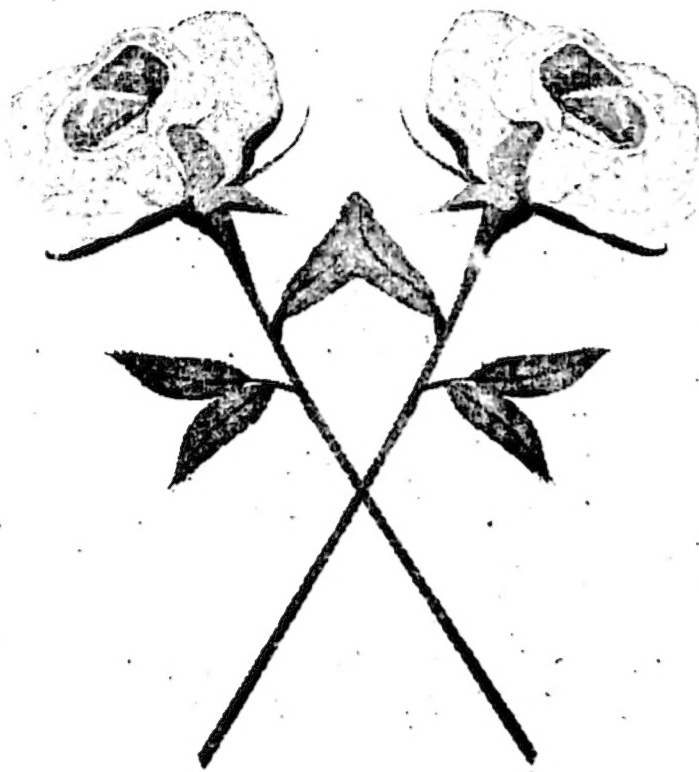

مرتب

صوفي شفيق محمد سومرو
"صادق چوٿون"

روح فقير جون رمزون

ڪنڊڙيءَ جو ڪلتار

مرتبہ: صوفي شفيق محمد صادق چوڌري

ارپنه

(داتا جان محمد شاه جيلاني) گادي نشين داتا فيض
درياه شاه جيلاني انباه شريف جي نالي

حق موجود - دم دستگير
صوفي شفيع محمد صادق چوٿون

روحل نام ڪهايا هر هين آپ وهي آپ
سرو اوتار ڪاسر ڌڻي سڀ سنتن سر ڇاپ

★

(روحل روح الله سان وڃي ٿيو هڪ هڪ)

مرتب جا حق ۽ واسطا محفوظ آهن

ڪتاب جو نالو:	روحل فقير جون رمزون
مرتب:	صوفي شفيق محمد سومرو (صادق چوٿون)
موضوع:	صوفي شاعري
ڪمپوزر:	عمران علي ميراڻي
تعداد:	السهود ڪمپيوٽر سينٽر سکر فون: ۷۱۵۰۰۰۹۰۷
قيمت:	۱۰۰۰
ڇپيندڙ:	=/ ۶۰ اکرين سن
ڇپائيندڙ:	ميراڻي پريس ڍڪ روڊ سکر فون: ۲۶۵۴۷
ڇپائي جو سال:	"صوفي صادق پبليڪيشن" ٺڪراڻو روڊ ڍنڍي ۲۰۰۵ ع

ملڻ جو هنڌ: ستار سومرو ريڊيو سروس مسان روڊ روهڙي
(سنڌيڪا اڪيڊمي دوڪان نمبر 19 بلدير پلازه سکر)
فرخ ڪتاب گهر (بيراڇ روڊ سکر)
انجنيئر علي اصغر سومرو (ڍنڍي)

ترتيب كلام

- ڪنڊڙي جو ڪلتار
- شاعر بابت ڄاڻ
- پنج ڪعبا اول ڪعبه عرش عظيم
- الله دي نالي باجهون
- بازي واه بنائي صاحب
- تات طلب رک هر دم
- ثابت ٻولي دلبر والي
- جڏاھن ڪر سر تي چايم
- حقيقت حق دي هر جاءِ
- خمر حقيقت پي ڪي
- دما مي دردان والي
- ذڪر فڪر دي نالي رهين
- رمزو بويي ڄاڻن رند
- زباني ڪلما پڙهي هو
- سڃاڻن سر سجهڻ دي
- شه رڳ نون به نيڙي وسندا
- صاحب دي ياد ڪرين
- ضرورت تيڪون ڪهڙي
- طالب ترڪ ڪرين
- ظهورا ظاهر هر جا قدسي

عجائب رمز رباني
غنادي صاحب صوفي
فكر كنون سپ حاصل
كتابان پڙهي ڪي
قدر فقر دا چاڻي اوڻي
لون لون دي وچ
موج محمدي اندر
نوبت وچدي عشقان
عنایت ڪيتي ساقی
ڪڍين چاغير وچون
فکر چوڙيا جهان دي
قيوم ڪرم ڪنده
گيان جهان دي اندر
لڳن دل دي اندر لڳي
محمد پيدا ڪيتو ڪارڻ
نيا هو رنگ تنهان دي
وصال وچوڙي داهڻ
همراز هميشه دلبر
لقاء ڏيکڻ دي طالب
اول آخر سوئي ذاتي
ياري ڪر عشق ڏتوئي

- الله ڪرياد سدانت
- بديان ڪر تون سدائين
- تن گهول گهتين سچڻ تون
- جهان دنيا دا طالب
- حضور هميشه هر دمر پلي
- خالق دا خيال جنهان ڪنون
- دما مادل دي اندر
- ذرا ڪچ توڻن ناهين
- رانجهن دي سڪ جنهان ڪون
- زاري وچ رهين هميشه
- سچڻ دا صحيح سچاڻي
- شتاب عمر وهائي
- صبري ڪر دل ڪون
- ضرورت مليا لوڙين
- طالب مطلوب ملڻ دا
- ظاهر باطن سڀ سائين
- موهر اهنڪار ڪنون
- ويڪين جنسار
- هدايت حق دي
- لون لون دي وچ لات
- يقين دي منزل ڄاڻين

- ڪا يا ڪوٽ ڊسين
- بي خبري دي نيند وچون
- جنهن دي سڪ سوئي
- چپ چپاتي ويڙهي
- اهو رانجهن اهو ماهي
- نه نيهي لاهن جماعتان
- جي نيهي وچ سچن دي
- جنهن ڪون نيهن لڳا پياري دا
- جڏهن تون
- جهان رمز راني لڳي
- سهڻي صورت ويڪڻ ڪارڻ
- ذات ملي وچ ذاتي
- چشمان آب حياتي دا
- ڄاڻ خودي تان خود ڪو
- اي سنسار نگهان نگه بازي
- تون درياھ سپر ۾ مچلي
- ڪوچو ڪامن ڪيتو
- تتاساقي شوق شرابون
- ديدار دروني اندر
- خانزادا ٻانهي جنهن اندر
- عاشق اوراد ۾ اياسي

- نه ڪو خير ڪلڻ ۾
- ٽپي هڻي پاڻ ۾
- بڪن مڙيني بات
- جن ويراڳ وجود ۾
- برهه ۽ بيراڳ جي
- جي رنگ رچي رام
- جي ننگ ڇڏي نانگا ٿيا
- شاهوءَ فقير جا سوال ۽ روجل سائين جا جواب
- ڪنڊڙيءَ جي درگاهه جا طالب
- صوفي جلال فقير تالپر
- صوفي تانور داس شڪارپور
- مراد فقير زنگيجو

ڪنڊڙي جو ڪلنار:

جهوڪ جي جهانگي، سنڌ جي صوفين جي سرتاج، شاهه عنايت شهيد جي شهادت جي اٺين سال سن 1726ع ۾ عمر ڪوٽ ويجهو هڪ پٽ تي آباد، ساهيوال مان آيل زنگيجن جي گهرن ۾، ميان شاهوءَ جي گهر هڪ پٽ ڄائو جنهن جو نالو رکيائون روحل (روح الله) ۽ بعد ۾ اها پٽ ”روحل واء“ ۽ روحل جي پٽ ”جي نالي سان مشهور ٿي. زماني جي مروج تعليم مطابق عربي ۽ پارسي پڙهندڙ بالڪ ماحول ۾ موجود هنديءَ کان پڻ متاثر ٿيو. ٻيو ته روحل واءِ جي علائقي تي راجستاني ٻولي ۽ ثقافت جو تمام گهڻو اثر هو جنهن ڪري روحل لاءِ هندي جو معاورو ڪا اوڀري ڳالهه نه رهي.

روايتي ظاهري علمن ۾ پڙهڻ کانپوءِ نوجوان روحل ۾ پاڻ سڃاڻڻ جي ترپ پيدا ٿي جنهن جي پورائي لاءِ هن صوفين ۽ سنتن ٻنهي سان واسطو رکيو ائين روحل جهوڪ جي ٻئي گادي نشين سائين عزت الله جي حلقي ۾ آيو.

شاهه شهيد جي شهادت بعد جهوڪ جي صوفي تحريڪ اتي ئي ختم ٿي وئي. سائين عزت الله پنهنجي مريدن کي خالص تصوف جي تعليم ڏني ۽ رياضت تي زور ڏنائون. ائين ئي روحل روحاني منزلون طئه ڪري رهيو هو ته پنهنجي ماسات راڄي ليکي جي مدد سان ميان غلام شاهه ڪلهوڙي وٽ ملازمت ۾ گهڙيو ۽ ترقي ڪندي توشه خاني جو امير مقرر ٿيو.

عمر ڪوٽ ۾ رهندي روحل فقير جي صحبت ڏونگرسي مهراج سان پڻ رهي جنهن کيس ويدانتي ستي پياري نرگن مارگي رچنائن کان واقف ڪيو. مهراج جو اثر روحل سائين جي شاسترن ۾ پکڙيو پيو آهي. ميان غلام شاهه جي ملازمت دوران پڻ فقير روحاني شغل جاري رکيو ان مطابق ته ”هٿ حاج مر دل يار ڏي“. سنڌ ۽ جوڌپور جا شروع کان تمام سٺا تعلقات رهيا آهن. روحل فقير جو ميان غلام شاهه جي اهم درباري هجڻ سبب جوڌپور سفارتي ڪم ڪار سان اڪثر اچڻ وڃڻ هوندو هو ۽ ٻيو ته ڏونگرسي مهراج جو راجستان ۾ تمام وڏو اثر هو، سندس صحبتي رهن سبب جوڌپور جو راجا بخت سنگهه روحل سائينءَ جو تمام گهڻو معتقد هو. روحل فقير جو ڪلهوڙن جي ملازمت ڇڏڻ جو اهم سبب

ميان سرفراز جو پيءُ کي کفن ۾ سندس آندل جوڙي نه ڏيڻ چيو وڃي ٿو جنهن فقير سائين جو دنيا جي بي ثباتي ۽ رشتن جي خود غرضي ۽ ڀڃ پڳو ڪيو. عمر ڪوٽ ۾ رهندي ۽ غلام شاهه جي مصاحبي ۽ ۾ هوندي سندس شاهه پٺاڻي ۾ پڻ وڏو اعتقاد هو جنهن جو اظهار پنهنجي شاعري ۾ ڪيو اٿس پر اهڙي ڪا مستند روايت نه ٿي ملي ته هن جي ڪڏهن شاهه سائين سان روبرو ملاقات به ٿي يا نه؟ نوڪري ڇڏي ڪرڻ کانپوءِ مرشد جي درجهوڪ ميرانپور ويو ۽ وڃي شاهه شهيد جي درگاهه ۾ معتڪف ٿيو تان جو ڏهين جي حڪمران سان ان وقت جي گادي نشين سائين محمد زاهد روحل فقير کي ويس ڍڪايو ۽ کيس سفر جو امر ٿيو ته اتي ويهي جتي کيس روڪ ٿئي. ان سفر ۾ سندس سالو ۽ مرشد پاڻي مراد فقير (1743-1795) ساڻن گڏ هو. اتر طرف، امر موجب هلندي اچي ڪوٽڙجيءَ ويجهو پهتا جتي هڪ ڳوٺ ۾ ڪجهه وقت رهيا. پر مقامي سيدن جي نه سهائپ ۽ مراد فقير جي ساڻن ٽڪر سبب ڪوٽلي لڏي آيا جتي مير صاحب کين ڪجهه زمينون نذر ڪيو پر 1795ع ۾ پهران جي پاند اٽڪڻ کي هاديءَ جو حڪم مڃي، لڏو لاهي ويهي رهيا جيڪو ڳوٺ ڪنڊڙي سڏجڻ ۾ آيو. سن 83-1782ع ۾ فقير روحل سائين جوڌپور جو سفر اختيار ڪيو، هن دفعي جوڌپور ويندڙ روحل باقاعدي ويس وارو صوفي هو جتي راجا بجي سنگهه کي روحاني اپديش ڏنائين جيڪو سوال جواب جي صورت ۾ آهي ۽ راجا باقاعدي فقير جي مريدي اختيار ڪئي.

روحل سائين سنڌي، سرائڪي، فارسي، اردو ۽ هندي ٻولين ۾ شاعري ڪئي. سنڌي ۽ سرائڪي بيت، سي حرفيون ۽ ڪافيون سندن ڪلام جو صرف ويجهو سڪيڙو مس آهي جڏهن ته انهي سڪيڙو ڪلام هنديءَ ۾ آهي.

ڊاڪٽر مرليدھر جيتلي لکي ٿو، ”روحل فقير جي سڀ کان وڏي خوبي اها آهي ته هن مسلمان هوندي به هندو ڌرم جي گرڻن، شاسترن ۽ فلسفي جو گهرو مطالعو ڪيو آهي ۽ پنهنجي شخصي انپوءِ جي آڌار تي ادوٽ، ويدانيت، يوگ، گيان، ڀڳتي ۽ ڪرم جهڙن موضوعن تي هنديءَ ۾ شاعري ڪئي آهي. سنڌي شاعريءَ جي تاريخ ۾ مون کي اڄ ڏينهن تائين اهڙو ٻيو ڪوبه سنڌي شاعر

نظر نه آيو آهي. ان لحاظ کان روحل فقير جو درجو سنڌي جي مڙني شاعرن کان نرالو ۽ يگانو آهي.

پرمان چوان ٿو ته شاهو فقير، فقير غلام علي، دريا خان فقير ۽ مراد فقير جي هندي رچنائن کي گڏ ڪري رکڻ سان اهو ثابت ٿئي ٿو ت ڪنڊڙي جي ڪلتارن سنڌ جي ماڻهن کي پنهنجو ۽ اصلوڪو ”گروگرنٽ“ مهيا ڪري ڏنو جيڪو اسان تي اڀر احسان آهي. روحل سائين جي هندي رچنائن جو وچور هن ريت آهي.

(1) شاستر من پر بود (2) شاسترا اڏبد گرنٽ

(3) نج مول گرنٽ (4) شبد

(5) پندرهن تتيان ڪو ويچار (6) به سي حرفيون

(7) اگم وارثا.

جن مان ٽيون، چوٿون ۽ ڇهون نمبر ڊاڪٽر شوق صاحب 2001ع ۾ ڇپائي پترا ڪيا آهن. جڏهن ته انڊيا ۾ سڀ گڏ ڇپجي چڪا آهن.

روحل فقير چائيتاليهه (46) سالن جي عمر ۾ ڪامل فقيري اختيار ڪئي اهڙي طرح سندن وڏن معاصرن ۽ همعرن ۾ سائين عزت الله جهوڪ شريف، مخدوم محمد زمان لاري وارو، شاهه عبداللطيف ڀٽائي رح، مخدوم عبدالرحيم گرهوڙي، مراد فقير، خواجہ عبدالحق درازي، پير محمد بقا لڪياري، چنڊ فقير اڄڻ، سيد شرف الدين محمد صالح شاهه لوءِ صاحبان مير جان الله شاهه روهڙي وارو، خواجہ محمدر الدين سيلاتي ۽ خواجہ عبدالحئي نقشبندي نوشهروفيروز صادق فقير کٽي سنگر لاءِ وغيره اچي وڃن ٿا.

روحل سائين جا اڪثر طالب مسلمانن کان وڌيڪ هندو ٿيا ڇو جو پاڻ انهن تي گهڻو ڌيان ڏنائون. ان طرح سنڌ ۽ هند جو هي يگانو، ڪامل فقير، سنت، ساڌو ستگرو، ڪبير روپ سائين روحل فقير سن 1804ع ۾ راهه ريانِي وٺي ويو. کيس چار پٽ ٿيا جيڪي ٻن زالن مان هئا. شاهو فقير، غلام علي فقير، خدا بخش فقير ۽ دريا خان فقير، جن پنهنجي والد جي واٽ کي قائم رکيو خاص ڪري دريا خان فقير صوفياڻي شاعريءَ ۾ واڙو وهائي ڇڏيا. روحل سائين جي درگاه اصل وڏي ڪنڊڙيءَ ۾ آهي جتي سواءِ دريا خان فقير جي سندن ٽي پٽ سائين گڏ مدفون آهن. فقير جو ميلو 4 ۽ 5 شوال تي ڪنڊڙي ۾ وڏي ڌام ڌوم سان لڳندو آهي.

صوفي ساگر ابڙو

شاعر بايت ڄام:

ميان روحل الله عرف روحل فقير ولد شاهو فقير ذات زنگيجو هو. سندس وڏا اهل پنجاب جي ڳوٺ لونگڙيه جا وينل هئا. جتان روحل فقير پنهنجي عزيزن سان لڏي اچي ٿرپارڪر ضلعي ۾ عمر ڪوٽ لڳ رهيو ان کانپوءِ ميان روه الله غلام شاهه ڪلهوڙي جي ملازمت ۾ گهڙيو هڪ دفعي ميان حرمين شريفين مان زمزم جي پاڻي ۾ ترڪيل ڪفن جو ڪپڙو آندو پر سندس مرڻ کانپوءِ سندس پٽ سرفراز خان اهو ڪپڙو پيءُ کي ڏيڻ بجاءِ رکائي ڇڏيو روحل فقير جي دل جو لاڙو ته ننڍپڻ کان ئي فقيريءَ ڏانهن هو ويترهي واقعو ڏنائين سولاڳاپا لاهي اتي مڪتو ۽ وڃي جهوڪ ميران پور کان نڪتو 25 سال رياضتون ۽ مجاهدا ڪري مرشد جي نظر فيض اثر سان رڳجي ريت ٿيو ان کانپوءِ موڪلائي هلڻ لڳو مرشد طرفان کيس ارشاد ٿيو ته جتي پنهنجي پاڻ روڪ ٿئي اتي تنهنجو وڻان آهي فقير مرشد جي حڪم موجب هلندو هليو. آخر ان هنڌ سندس پهريان جو پلانڊ ڪنڊيءَ جي وڻ ۾ اٽڪي پيو ۽ فقير لڏو لاهي ويهي رهيو. آخر انهيءَ هنڌ ڳوٺ ٻڌجي ويو ڪنڊڙيءَ جي وڻ ۾ اٽڪي پيو ۽ فقير لڏو لاهي ويهي رهيو. آخر انهيءَ هنڌ ڳوٺ ٻڌجي ويو ڪنڊڙيءَ جي نالي سان مشهور ٿيو. ڪيترائي ماڻهون سندس مريد ٿيا خيرپور جي مير سهراب خان جي به ساڻس عقيدت ٿي ٿي جنهن ڪوٽ ڏجي جي ڀرسان کين زمينون نذرانو طور ڏنيون جي ڪافي وقت سندن عزيزن جي قبضي ۾ رهيون ۱۸۰۸ع ۾ وفات ڪيائين کيس چار پٽ هئا روحل فقير پنهنجي وقت جو وڏو عالم فاضل ۽ عربي جو ۽ فارسي جو هنديءَ جو وڏو ڄاڻو ٿي گذريو آهي. سنڌي هندي ۽ سرائيڪي ۾ بلند پائي جو شعر پيو اٿس روحل فقير وڏي تصوف جو وڏو شارح هو هر اوست وحدت ڪثرت موت کان اڳ مرڻ وغيره مسئلن کي نهايت خوبي ۽ وضاحت سان سمجهايو س هو وحدت اديان جو قائل آهي ۽ سندس هر هنڌ اها ئي لات ٻڌڻ ۾ اچي ٿي.

ڊاڪٽر عبدالمجيد سنڌي

۱-۱-۱۹۸۶

پنج كعبا

پهريون: اول كعبو "عرش عظيم" آھ
جت ٿرشتا فرمان ۾ راتو ڏينهن رهن.

★

ٻيو: كعبو "بيت المقدس" آھ
جنهن کي سڀني نبي ٿا منن

★

ٽيون كعبو "بيت المعمور" آھ
جت ملڪ مڙهي ٿا سجدا ڪن

★

چوٿون كعبو "بيت الله" آھ
جت حاجي وڃي ٿا حج پڙهن

★

پنجون كعبو "قلوب المؤمنين"
عرش الله تعاليٰ چيو پاڻ ڏٺين.

★

مسلمان جيڪي پنهنجو "قلب" هٿ ڪن
تہ آھن كعبا بہ ڪو ڏيائن جا

★

تت توم النبي (ويند)
معنيٰ (تون هي تون)

الف

سرڪليان:

سي حرفي: سرائيڪي:

الله دي نالي باجهون ڪوڙي اور ڪمائي
دنيا ڌوتي سڀ جڳ موها تيڪون سمجه نه آئي.
نال رذالي لائي ياري ڌاريئي ڄاڻ نه ڪائي
جنهن اهين رن ڪنون منهن موڙيا ”روحل“ راهه حقيقي پائي.

ب:

بازي واهه بتائي صاحب طالب طلسم والي
ڪوئي سمجهي مرد حقيقت ساري الڻي چالي
حال حقيقت هال ڪرگهن جوئي ڪيل مقالي
سردي سودي باجهون ”روحل“ لڳندي مشڪل لالي.

ت:

تات طلب رک هر دم دل (پر) طالب دلبر والي
باطن هويا برحال جنهن دا ڄاڻي نه اٽڪل ظاهر والي
هر رنگ دي وچ ويڪي ظاهر قدرت قادر والي
راز حقيقي ويڪين ”روحل“ ڪولين ڪڙڪي اندر والي.

ث:

ثابت ٻولي دلبر والي باقي ڪوڙ ڪهاڻي
هر جاوسدا حسن حقيقي ڄاڻ اهوئي ڄاڻي
رمز حقيقت والي ظاهر هڪو ٿوڻا پاڻي
حال اهو جي پاوين ”روحل“ منزل علي ماڻين.

ج

جڏان ڪر سرتي چاير باز محبت والا
حال عجائب سرتي آيا هر دم حيرت والا

هر جا راڳ ريوبي ڳاوي مطرب وحدت والا
سڀ دي همت ناهين "روحل" ڄاڻي همت والا

ح

حقيقت حق دي هر جا ڪڏهان جلال تي ڪڏان جمال هويا
هر رنگ دي وچ وسدا اوهي گرچ بيچون بيمثال هويا
اهندا درجا آڪان ڪهڙا جو حال حقيقت نال هويا
محنت واليان نون آسان "روحل" جنهن ڪيتا اون حال هويا

خ

خمر حقيقت پي ڪي طالب خيال خودي دا ڪاوين
بارنهره داسر تي چاوين غير نه اندر لاوين
الانسان سري وانا سره گيت محبت ڳاوين
سردا سودا ڪرڪي "روحل" وچ ميدان معرفت جاوين

د

دمامي درد ان والي سرعشا قن وڃدي
سولي اتي مشڪن چڙهي ساجن ڏيک نه رڃدي
وير وروڌ نه ڄاڻن هرگز صاحب صولت سڃدي
"روحل" ڏيک بديان تون ظاهر قرب والي او ڪڇدي

ذ

ذڪر فڪر دي نال رهين ايه دنيا ڌوتي ڄاڻين
جڳ نون جوئي رول گهٽيندي وحدت ويسه آڻين
هر گهٽ جلوا دلبر والا جي تون جوت پڄاڻين
"روحل" رهه حقيقت پاڪي رتبا علي ماڻين

۱

رمز ربوبي ڄاڻڻ والي ذڪر ڪماون ڏاتي
دم دم وٺڪن دلبر سڀني پاڪي اندر جهاتي
ڇت ڳڻي مام مجازي ساري رهي ناصفت صفاتي
”روحل“ ڏونهن رتبي آهندي ڇا نفي ڇا اثباتي

۲

زياني ڪلمان پڙهندي مول نه معنيٰ ڄاڻن
جنهان ڪلمان دل ڊاڙهيا سڄ سڪيان دي ماڻن
”لا“ ياحتاج گذارن هر دم وائي اورنه واڻن
وحدت جي وڻجاري بڻڪي ”روحل“ سرسڃاڻن

س

سڃاڻن سر سڄڻ دا اوکا بار اٿاڻ
وحدت والي وادي دي اندر مشڪل پيرا پاڻ
سردا سودا ڪر گهن اول پيچي راهه پچاڻ
”روحل“ سڀ دي حاجت ناهين ڪيميا قلب ڪماڻ

ش

شهه رڳ ڪنون پي ڪولون وسندا دوئي گهٽيندي دوري
سيس نواڪي اندر ويڪين ظاهر پريمي پوري
هر گهٽ دي وچ رنگ آهيندا ناري هي يا نوري
”روحل“ جيون ساڪي باجهون حق دي ڳالهه اڏوري

ص

صاحب دي ياد ڪرين ايهه شاهه اتي ويساهه نهين
محبت والي واهه ڪنون ٻي روشن ڪوئي راهه نهين
بار ملامت سرتي چاوين لوڪ رسي پرواهه نهين

”روحل“ دامن عشق دا پڪڙين اس جيها شهنشاه نهين

ض

ضرورت تيڪون ڪهڙي پينا ڪوڙ ڪماوين
نال بران دي صحبت تيڏي انگ پيوت لڳاوين
امل حياتي قدر نه ڄاڻين ناحق ويل وڃاوين
”روحل“ نانءُ الله دي پاڇهون ڪوئي خير نه پاوين

ط

طالب ترڪ ڪرين جي طمع نال تمامي
هفت ولايت تيڏي خادم بڻجن صاف سلامي
تون صاحب دا صاحب تيڏا زمزنه ڄاڻي آمي
”روحل“ موت نه ماري تيڪون جي هوئين عرش مقامي

ظ

ظهورا ظاهر هر جا قدسي ذات دا سارا
موجان موج تلاطم اندر پريم گنگادي ڌارا
ڪرگهن حاصل حال حقيقت ول عمر نه آسي يارا
”روحل“ اڪيان ڪول تي ويڪين ڪڍي سڪندر دارا

ع

عجائب رمز رباني حال حقيقت والا
جنهن ڄاتا ڄاڻ محبت دا مگن ڦرن متوالا
عشق خمار دي وچ گهاري ڪيا گرمي تي ڪيا پارا
”روحل“ گم اگم ۾ هويا وسرڳئي ڪشت ڪشالا

غ

غنادي صاحب صوفي نظر تنهان دي عين عنايت
ڪيفي ڪيميا قلب ڪماون هر دم چاهن عشق سلامت

روحل فقير جون رمزون

بي ظهور آبجياتي مائن نيهي نيهن نهايت
هر حالت دي وچ رهندي راضي شامت آوي يارحمت

ف

فقر ڪنون سڀ حاصل هو وي بي معنيٰ ايهه دلگيري
دنيا اتي دين گنوائين ڪوڙي شيخي پيري
ساة سڏا ڪي مايا ميڙين ڪشف ڪرامت ميري
”روحل“ راهه حقيقت هت ڪرياتي ڄاڻ ڏهيري.

ڪ

ڪتابان پڙهه ڪي خود ڪون سمجهين عالم دانا
ڪنز قدوري ڪافي آسان مشڪل محبت معنيٰ
علم عقل ڪنون جو وڌيڪي طالب اوفر فريد فرزانا
”روحل“ رمز محبت والي سچ ڄاڻي مرد يگانا

ق

قدر فقردا ڄاڻي اوڻي جو رمز رندي دا حامل
موه ڪنون جو پاسي هريا پرس سوڻي ڪامل
ڪامي ڪنڌي اوديا اندر رهندا هر دم شامل
”روحل“ ساة سنگت دي ٻاجهن مڪتي من دي مشڪل

ل

لون لون دي وچ جهوڪ جنهان دي آون ياد سدائي
ظاهر باطن ذڪر تنهان دا اور نه وڻندي وائي
فاذ ڪروني اذڪر ڪم دي مرد بات بتائين
”روحل“ مليا ياريگا نه انگ انگ راحت پائي.

هـ

موج محمدي اندر پاتم سارا سرُ الاهي
رحمت عالم بڻڪي آيا ڏيندا جڳ گواهي
عرشون منزل بالا تنهن دي جت اورن پھت راهي
”روحل“ اشرف عالم اندر بيشڪ ميڏا ماهي

ن

نويت وڃدي عشقان والي پيرا تانهين ڪوپاوي
بار برهه دا اوکا ڏاڍا سر ڏي ڪي سورهيه چاوي

ع

عنايت ڪيتي ساقي ڏتس پريم پيالا
پيوڻ نال شراب طهور اندر ٿيا اڃيالا
لونءِ لونءِ دي وچ تي خوشحالي متيا ڏک ڪشالا
”روحل“ رنگ رباني رتا سدا مڱن متوالا

ڪ

ڪڍين چاغيرو چون تان ايهو عين سڏيون
ڪايا نقطي سڀ جڳ موهيا ويڪ مطيع نه ٿيون
امر پيالا مرشد والاسر ڳهڻي رک..... پيون...
”روحل“ وچ رندان دي مجلس عاشق نانءُ سڏيون.

ف

فڪر چوڙيا جنهان سي ئي فقير سڏيون
هردم رنگ رباني رتي دڪي مول نه ٿيون
نت نيهي ميخاني دي وچ امرييا لاپيون
”روحل“ رنگ تنهان داڳوڙها موتو ٿي ٿر جيون.

ق

قيوما گرم ڪُنند اسان تيڏي ٻاري
عقل فڪر دي چوپڙ رچيا، جو پاسا جڳ ساري
حڪم رضائين تيڏيان چلن رعيت ڪون ويچاري
”روحل“ بازي تنهان جيتي ڄاڻ سمجھ جنهان هاري.

گ

گيان جنهان دي اندر اُپريا سورج سارا
پني رات پرم دي تنهان مٽيا سڀ اندارا
چوڏهين طبقين تي روشنائي ڪليا گل هزارا
”روحل“ تي رب راضي ٿيا پايا نيھن نظارا.

ل

لڳن دل اندر لڳي ڏئي صورت ساري
پرير پيالا مرشد ڏتا چڙهي عشق خماري
جنهن دي سڪ سوئي شھ پايا من دي ممتا ماري
مليا دوست مٽي دلگيري ”روحل“ ملڪ تمھاري.

م

محمد پيدا ڪيو ڪارڻ روپ ظهورا
ذاتي روح تنھين وچ گهٽيو وائي انحد تورا
گڱن منڊل وچ ٻيئي چوڪي چڪي شراب طهورا
”روحل“ پُر ڪر پيالا مرشد مليا پورا.

ن

نيا هورنگ تنهان جي عشق الله دي رتي
ڪنون شراب حقيقي پي پيالي منگھ مٽي
مليا دوست لٽي دلگيري ڪون وچوڙا گهٽي

”روحل“ جنهن تي نوشهه راضي سا ڪيون چرڻا ڪئي.

۹

وصال وڇوڙي داهڻ دوڪا مول نه آئي
چوڏهين طبقين هڪو سورج سڀ گهٽ جوت سمائي
جيون جل ۾ ٿري البيلي جت ديڪي تڏي پاڻي
”روحل“ رمزنڌان دي مشڪل ڪنهن هڪ ورلي ڄاڻي.

۱۰

همراز هميشه دلبر پريم لڏا وڃ پيرا
عشق چراغ ڪيتي روشنائي متيا سڀ انڌيرا
لئون لئون دي وڃ ٿي خوشحالي مليا محرم ميرا
”روحل“ ريجھ رهيا رنگ تيڏي ڪري عبادت ڪيرا.

۱۱

لقاء ڏيڪڻ دي طالب هر دم رهن حضوري
هڪ پل پاسي مول نه ٿيون پريت جنهان دي پوري
متيا درد لٿي دلگيري پاڻي سانت صبوري
”روحل“ ٿي قربان تنها تون جي نور مليا وڃ نوري.

۱۲

اول آخر سوئي ذاتي ذڪر فقيران
دردلبردي آپ ڪهاون بنا کاتي تڪبيران
سردِي سودي عشق ڳڏوني اهو پرجا پيران
”روحل“ رُو ۽ تنهادي ڏنيان تن تات من ڏيران

۱۳

ياري ڪر عشق ڏتوئي ڪيتاعين ڪرامت
ويڪون شاهه ٿرون متوالي لٿي من ملامت

انڌي ڪون ول اڪيان ٿيان مليا ايمان سلامت
 ”روحل“ ڪون وڪڻ نينان لڳيا تيرا نانءُ نعمت.

الف

سي حرفتي:

الله ڪرياد سدائت وحدت وچ گذارين
 جيون دي هن چار ڏهاڙي خام خيال ڳهارين
 آي دنيا ڌوتي سڀ جڳ موهيا چيت چلين مت ڳهارين
 ”روحل“ راهه فقيري دي وچ غفلت مئون وسارين.

ب

بديان تون ڪرين سدائين فرصت ڪرين نه ڪائي
 مين وچ لڻ نه ليڪڻ ڪوئي نڪا ڪران ڪمائي
 تيڏي راج ٿران البيلي وتان ٻانهن لوڏائي
 ”روحل“ راز خصم دا جنهن تي جڳ سهاڳڻ سائي.

ت

تن گهول گهٽين دلبر تئون سينا مول نه تنگين
 جام شراب رند ان دي هٿون پريم پيالا منگين
 چٽي جند جواب سوالون ٿٽي جهيڙي جنگين
 ”روحل“ راهه رباني دي وچ ڏينديان سر نه سنگين

ث

ثابت ڪرانتر يامي جي تون عاشق ٿيون
 شوق شراب رند ان دي مجلس پل پل دي وچ پيون
 لهي هول حساب حشر دا ٿير موتو اول جيون
 ”روحل“ رات پرم دي پجي نيهي نانءُ سڏيون

ج

جهان دنياں دا طالب چوڙ تنهن دي ياري
 حرض هوا تڪبر ڪون ٿڪ ماري ڪيبر ڪاري
 جنهان عشق الله داچايا تنهان تيڏي تاري
 ”روحل“ ٿي قربان تنهان تئون جنها ممتا ماري

ح

حضور هميشه هر دم پلي ٿري ڏونديندي
 ڪامل مرشد باجهون انڌي ناحق سڏ ڪريندي
 وچ انڌاري بنا روشنائي ناحق هٿ مريندي
 ”روحل“ خضر جنهاندي جهولي سڪي سي ٿي جاليندي

خ

خالق دا خيال جنهان ڪون مٺي لڳي نه مايا
 سي عاشق وحدت وچ و روندي وسري سندر ڪايا
 جي وت نيهن نمائي ڪيتي رات ڳئي دن پايا
 ”روحل“ رتن امولڪ مليا پاڳ پراپت پايا

د

دماما دل دي اندر نريئي چوٽ چلاوين
 پنج مواسي ڪايا دي وچ محڪم مار هتاوين
 هو ڪا ٿير حقاني والا ننگري سڪ وساوين
 پيچي ”روحل“ در دوستان دي درسن بڪيا پاوين

ذ

ذرا ڪڇ توڻ ناهين جهر جهنگ تيڏيان جهوڪان
 هڪان دي گهر حلوي سيري هڪان دي گهر سوڪان
 سڀ گهٽ دي وچ تون هين وسدا سڀ پر تيڏيان نوڪان

روحل فقير جون رمزون

”روحل“ ڪون تون آپ پلاوين پريم پيالا موڪان.

ر

رانجهن دي سڪ جنهان ڪو هر دم رهي هميشان
سهڻي سڄ نه پاوي تنهان ڪو ڪيتي پريم پريشان
سي عاشق صادق نريئون نيهي هتڪي رهن نه خويشان
”روحل“ در دلبر دي بڪيا پايا خير درويشان.

ز

زاري وچ رهين هميشه توڙي ملي دلاسا
اي جڳ بازيگر دي بازي رڪين ناپرونا
ڏاڍي نال شراڪت ڪيهي ڪن تولا ڪن ماسا
”روحل“ ٿي رضا تي راضي پائين سڪ سوايا.

س

سڄڻ دا صحيح سڃاڻي ڪپيري وچ پيرا
ئون ٽون دي وچ جهوڪ جنهين دي دل دي اندر ديرا
سر سرواه ڪرين چا صدقي ڪيا لاکي هن تيرا
”روحل“ رات پرم دي پڄي مٽيا سڀ انڌيرا.

ش

شتاب عمر وهائي پيڇي ڪيا ڪريسن
جوين دي وچ ڪنڌ نه پايو پلي هت مليسي
نال سهيليان آتن ڏي وچ ڪيا منهن گهن ويسني
”روحل“ خصم جنهين دي جهولي سڪ سائي جهليسين.

ص

صبري ڪر دل ڪوچين جت سڄڻ دا واسا
ڏي سربار پرهه دا چائين مول نه موڙين پاسا

چند ورکا کليا وچ ويڙهي. ڪنهن ڪون ٿرين اداسا
 ”روحل“ رتن امولڪ مليا پايا نهن نواسا.

ض

ضرورت مليا لوڙين ڪوڙي ڄاڻ نه چول
 ڪايا ڪوئي قفل ڪفر دا عشق ڪنجي گهر ڪول
 لونءِ لونءِ دي وچ جهوڪ جنهن دي ڏي پٽڪي گهر ڪول
 ”روحل“ روح رتن هي تيڏا گيان ڪندي گهت تول.

ط

طالب مطلوب ملڻ ڊاڪر گهن ساڃهر سعي
 دل تيڏي وچ دلبرو سدا مرشد راهه بتايا
 جنهن دي درد ديواني ڪيتي سوشهه الله ملايا
 ”روحل“ روز ازل دا لڪيا چندر جهولي وچ پايا.

ظ

ظاهر باطن سڀ سائين بيشڪ شرڪ نه آئين
 رک يقين ارادا سچاجي ڄاڻين سک ماڻين
 ڪوڙي هرگز جاءِ نه لهيسن سچيان سائين ساڻين
 ”روحل“ راهه الڪ دا اوکا گيان عينڪ گهت ڄاڻين.

ه

موهه اهنڪار ڪنون ڪرپاسا ڪام ڪروڌ ڪون ڏاوي
 ”روحل“ مرڻا اڳي جوئي مردي ول موت نه انهان تي آوي.

و

ويڪين جنسار حقيقت والا ماهي هر جا حاضر
 گگن منڊل دي گردش اندر نقش انهن دا ظاهر
 گل ڦل جوت جمال دي شيدا ذڪر ذاتي وچ ڏاڪر

”روحل“ شڪ نه آئين ڪوئي اهو اندر ٻاهر

هـ

هدايت حق دي ٻاجهون جوڙ نه ڪوئي جوڙين
چوراسي لک پچري داسنسا سارا توڙين
نرمل نوري طوطي دا حال حقيقت ووڙين
”روحل“ رمز رباني ٻاجهون اور طريقا چوڙين

ل

لونءِ لونءِ دي وچ لات لطيفي اور نه ڪوئي ٻولي
پرير ساگردي چڙهي لهدي رهندي هر دم چولي
رتن امولڪ مل ڳيا مينون پرڳڻي خالي جهولي
”روحل“ آندهو يا حاصل پرير دي لڳ ڳڻي هولي.

ي

يقين دي منزل ڄاڻين عشق حقيقت عشق طريقت
عشق بناهي عمر اجائي عشق عالم عشق هي دولت
ڄاڻ اهين ڪنون منهن نه موڙين عشق هي مذهب ملت
”روحل“ قول ايهو نه فاسد عشق عبادت عشق هي طاقت.

ڪ

ڪاڻا ڪوٽ دسين دروازي دل دلبر دا ديرو
لونءِ لونءِ دي وچ ٿي خوشحالي ڪيتا نوشه ٿيرا
ڪوڙي ست گهٽين دوزخ وچ ٿيسي سچ نبيرا
”روحل“ رات ڳڻي دن پايا مت ڳيا سڀ انديرا.

ب

بي خبري دي نيد وچون آدستون پڪڙ ڪي دوست جڳايا
وچ انداري ٿي روشناني دلبر آڪي درس وڪايا

ذڪر فڪر دي جهڳڙي لٽي سيح اتي چڙهه نوشه آيا
 ڏي گل ٻانهن پياري ستي سهج ڪنن چانگ لڳايا
 هجر وصال ڪنن چند چٽي "روحل" وچون روح الله پايا

ح

جنهن دي سکر سوئي شه پايا لٽڪ تنهن دي لٽڪي
 "روحل" پريت لڳي تنهن دي چوئي دل چل چٽڪي.

چ

چپ چپاتي ويڙهي دي وچ مينڏا نوشه آيا
 نه مين سرمون سيند ڳنڌائي نه مين چندن لايا
 لونءَ لونءَ دي وچ جهوڪ جنهن دي راضي رنگ لڳايا
 مين مت هيڻ غمائي داچا سائين پاڻ وسايا
 "روحل" راهه فقيري دا ڪنهن پاڳ پرايت پايا.

الف

اهو رانجهن اهو ماهي اهو هير آکاڻي
 جيون پاڻي وچون ٿيون پالا نهن پالا اهو پاڻي
 سڀ گهٽ دي وچ تون هي وسندا لالن لامڪاني
 به رنگي گهر ناهين ڪلي ديڪ دوئي شڪ نه آئين
 "روحل" راهه الله دا اوکا ڳاڳيان عينڪ گهٽ ڄاڻين.

ن

نه نيهي لاجهن جماعتان نااستاد سڏاون
 دل دريا محبت دي وچ رات ڏينهان ترڻاون
 جنهن دا درد تنهن دي درتي نت اتي آپ ڪهاون
 سڀ صورت صاحب دي ڄاڻن دوئي دل نه لاون
 "روحل" رنگ هڪي دي رتي سي سڀ ڪنهن سيس نماون

ج

جي نيهي وچ سڄڻ دي رات ڏينهان رنگ رتي
ڪنڻ شوق شراب حقيقي پي پي پيالي منگه متي
دوزخ بهشت انهان تئون نياري نيهن سيتل نيهن تتي
”روحل“ رات ڳڻي دن پايا گهول انداري گهتي.

ج

جنهن ڪون نيهن لڳا گهر اندر ساڪيون ٻاهروتي
جنهن ڪون تار برهه دي لڳي چرخي تند نه گهتي
جا ڏئي ڳل ٻانهن ستي شه ستي ساڪيون آڻ ڪتي
”روحل“ رنگ تنهان ڊاڳوڙها جي عشق رڱڻ رنگ رتي.

ج

جڏان تو ايهه جيءُ پيءُ ڪر ماڻيا تڏان توراهه سڃاتي
وچ دروني جهوڪ رانجهن دي ڪول قفل پاءُ جهاتي
دل اندر ديدار سڄڻ دا چشما آب حياتي
”روحل“ پر ڪر پيءُ پيالا ذات ملي وچ ذاتي

ج

جنهان زمز رباني لڳي سي ئي صاحب البيلي
وحدت وچ وصال تنهاندا ڪرن نال سڄڻ هرويلي
دوئي دا داغ لڻا تنهن دل تئون نت رات ڏينهان دي ميلي
”روحل“ رات هجر دي هتي مليا يار سويلي.

س

سهڻي صورت ويڪڻ ڪارڻ عشق لڳا من ميرا
سڪ سڄڻ دي آڪر لايلا دل دي اندر ديرا
پنج مور تي محڪم ڪيتي گيان گهتيءَ وچ گهيرا

”روحل“ رات ڳڻي دن پايا مت ڳيا سڀ انڌيرا.

ذ

ذات ملي وڃ ذاتي ماهي نال تڏان سپاڻن آئي
انگ لکيا کاتب روز ازل دي کس کون خبر نه کائي
نال رانجهن دي حق اسا ڏاتڏان تو محبت لائي
”روحل“ رمز ريانِي لڳي پاڳ پراپت پائي.

چ

چشمان آب حياتي دا دل اندر حوض حضوري
سر ڏي سودي پنيدي عاشق پريت جنهان دي پوري
سي جينديان موتو ٿي ڪر پيئي پايا سڪ صبوري
”روحل“ رنگ هڪ دي رتي سي نور ملي وڃ نوري

ج

جان خودي تان خود ڪوبهچين نال خودي خود پائين
آهه دوئي وڃ ديدار سجن دا جيئن درين وڃ چائين
بنا كيف لطيف نه لنپدا سڻ تان سچ آکائين
”روحل“ رانجهن دل وڃ وسدا يونيد نه سڃيا جائين.

الف

ايهه سنسار تڳان نگ بازي اکين نال ڏنوسي
ڏيک تماشا محب ملن دادل اندر ڳول لڏوسي
دستون ساقي ٿيا عنايت پرڪر جامر پيئوسي
”روحل“ وڃ رندان دي مجلس نوشه ڳول لڏوسي.

ت

تون درياهه سپرمين مچلي تون سنگ سدا سهيلي
تيڏي عشق بنا جڳ جيون ڏکي عمر ڏهيلي

انور فقير لکيو

جس کون نهين لڳا نوشه داوتي راج ڳهيلي
 ”روحل“ راز ضمير دا جنهن تي ساماڻي سهج سهيلي

ڪ

ڪوجو ڪامن ڪيتو دلبر بار برهه بچايو
 چپ چپاتي ستي کون گهن دستون پڪڙ جڳايو
 دل اندر ديدار ڪيتوسي وڇڙيا ڦيري ملايو
 ”روحل“ ريجھ رهيا رنگ تيڙي اکين عين وڪايو.

ڊ

ڏتا ساقي شوق شرابون پُر ڪر جام پيالا
 گردش دور فلڪ دا سارا مٽ ڳيا ڏک ڪشالا
 عشق خمار چڙهيا من ميڙي سدا منگن متوالا
 ”روحل“ رنگ رانجهن دا چوڪا چوڙ ڪيڙا منهن ڪالا

ڊ

ديدار دروني اندر پاءِ ڏئي جب جهاتي
 ٿتا تاڙا ڪلف ڪفر دا ٿيا ڏک ڳهت ذاتي
 اڪڙيان اکين رنگ لڳو سي ڪليا باغ جناني
 ”روحل“ عشق پيالا پيتا ڪنون وصال حياتي

خ

خانزاد ٻانهي جنهن در دي تنهن ستي ڪيها ماڻان
 نال سائين دي ڪيهر ٿا ليڪا جنهندا پيتا تاڻان
 عشق جنهن دل اندر آڪي لونءِ لونءِ وچ سماڻان
 ”روحل“ آپ تنهن ڪو ڏنا جنهن هت جيءُ وڪاڻان

الف

ات سندر بهه رنگي مورت من ميڏي وچ آتڪي
 لڳا عشق وسرڳيءَ ڪا يا مٿ ڳيءَ مٿا مٿڪي
 جنهن دي سڪ سوئي شهه پايا لتڪ تهين دي لتڪي
 ”روحل“ پریت لڳي تنهن دي چوئي دل چل چٽڪي.

ب

دنيا ڏوندي تي طالب ڪٿي سينا مل ڪر تائي
 هڏي اتي هوڏ تنهناندي وڙهندي عمر وهائي
 انڌيان عشق الله دا چوڙيا پئي ولوڙن پاڻي
 ”روحل“ راهه رباني باجهون بي سڀ ڪوڙ ڪهاڻي.

ح

حج حضور تنهن ڪون لکيا سچ سڪ جنهن دي
 دل درياهه محبت دي وچ تانگهن تانگهه تنهن دي
 رهن بي پرواهه هميشه ڪيا پرواهه ڪنهن دي
 ”روحل“ رنگ رباني لاڳاپني آس منهن دي.

ڪ

ڪا يا ميت پریت ڪر پٿرا تون محبت ڪلس چڙهائين
 من محراب سدا لک قبلي جي تون شاهه ريجهائين
 پنج جماعتي پڙهن نماز ان هر دم سانجهي صباحين
 ”روحل“ روح ڪيتا مل سجدا حج حضور اٿاهين.

چ

چڪي دل دروني اندر بني حوض ڪوثر دي
 پر ڪرپيتي شوق شرابون وٽي عشق امر دي
 جنهن گهر ڪون مين ڏونديندي گهٽي لڏي تنهن گهردي.

”روحل“ رات ڳڻي دن پايا صورت دلبر دي.

ع

عشق چراغ ٿي حاجب روشن پني رات انڌيري.
گيا آنجن راءِ پاءِ اکين دي الٽي ڪڏاڏي ٿيري
جت دیدان ات درسي سڀ گهٽ صورت ميري
”روحل“ رات ڳڻي دن پايانا ڪو ويرنه ويري.

بيت

سر سهڻي:

ڪچي جي ڳڻن جي جنين چري وس
سي پڪي پيرنه ڏينديون من کي چارو ڏي چس
”روحل“ چوي تن جي جيئري جايون ڪس
سي لپتي پونديون لس تون مينهنون پس مر متيون.

★

ڪچو جي چارين پيٽ چٽائي پانهجي
لالچ لڳي لوپ جي وينديون نه وارين
”روحل“ چوي ريج ۾ مينهنون سڀ مارين
هنجون سي هارين ٿوري گهڻي ڏينهڙي.

★

جن چلهڻ سان چاءُ سي مينهنون پس ميتون
ڳانيون ڳچيءَ جون سي ڪٽين ڪيري جاءِ
جڏهن ورندي واهو ندي واءِ تڏهن جائون پوندن جان ۾.

★

مانجي جي را جن جا پڪي ڪپڙا پاڪ
چارو سو چرنديون جو موريو مينهن ماڪ
”روحل“ چوي ريج کان تن جي سرهي سڄي ساڪ

سي ٿڪي ڏين نه ٿاڪ اندر اڃا جن جا.

★

پڪو جي چرن تن جون مينهون پَسُ مَ ميرھون
اوسر اچي نه ان کي توڻي گاهه پُون
”روحل“ ريج نه رنجيون هوجي ٿانڪين منجهه ٿرن
سي هڏين ڪين مڙن ڏکائيءَ جي ڏک سان

★

ڪاچوٿا ڪڇين طنابي تڪ تاب مئون
آڻي لام منڍي پر ٿا سوئ سنيون سارين
”روحل“ رائر تن جا ٿا نالا پڪارين
سا ڪچي ٿا چاڙهين ساپڪي ٿيندي پٽري.

بيت

سر پورب:

جي ننگ چڙي نانگا ٿيائن نانگن ڪهڙا ننگ
گنگا پر پر گرنار جا تن سامين چڙيا سنگ
نڪي واهن سڳيون نڪي چورن چنگ
”روحل“ لڳو رنگ تن لاهوتين لقاء جو.

★

جي تن پر تيرت ڪن سي گنگا وڃن نه گودڙيا
تن سامين سنڌيءَ سڪ جا ٿا دونهان درد دڪن
پير سڃا تو پر جو لوجي وڃي لاهوتين
لڳو رنگ ”روحل“ چئي اندر آديسين
ڪوچي ڪاهوڙين اونهي پر آسن ڪيا.

★

اونهي ۾ آسڻ ڪري وڃي ماڳ لڌائون ماور
تن تي جا اٺ ٽي پهر اڪنڊ ۾ ٿا ڪن تنوارون طور
ات ”روحل“ رات نه ڏينهن ڪو نڪوست نه سور
وڃي نوريءَ گڏيا نور لنگهي پيا لاهوت کان.
نائي ڪنڌ ڪمان کان جن نهاريو ناسوت
راتيان ڏينهان ”روحل“ چئي اهي ماڻن ٿا ملڪوت
پير سڃاڻي پر جو وڃي جُٿا ۾ جبروت
جوڳي جفائون ڪري لنگهي پيا لاهوت
سي آديسي آڏوت وڃي نانگا گڏيا ناٿ ڪي.

★

نانگا گڏجي ناٿ سان وري ٻيو په پيون
ساڳڻيائون. ڳالهڙي جوگر ڏس ڏٺن
لاحجاب بيني وينڪ وچون سڀ ويون
تهون پوءِ پيون وڃي پيوند پيچ پرينءَ سان.

سر توحيد رباني:

جي تون صحيح سڃاڻين پاڻ اٿئي قيمت سندو قطرو
ڪوري ڪڍ قلوب مان مدائيءَ جو ماڻ
پري نهارڻ پرڪي آهي سندو چئن ڄاڻ
نت سائين توهي ساڻ راتيان ڏيهان ”روحل“ چئي.

★

صحيح سڃاڻج سچ مڙج مَ ملامت ڪئون
گهڙي پنهنجي گهٽ م پرواني جيان پڇ
ماري ڪڍج من مان ڪوڙائيءَ جو ڪڇ
رنگ پريان جي رڇ راتيان ڏينهان ”روحل“ چئي.

جي لڳو اٿي تان لاءِ هنيئڙو حبين سين
 پائي پيچ پريت جا سپريان ڏي ساهه
 وحدت ۾ ٿي واهه ”روحل“ رتي روح ۾
 جي لڳو آهين تان لڳ پريان سندي پيچري
 من مئون محبوبن جو صحيح سڃاڻج سڳو
 ڇڏي جوئو جڳ وڃي ”روحل“ رتج رنگ ۾.

★

پڙهيا ”ويد“ ڪتاب جا ٿا ڏين ڏورانهان ڏس
 سي سچ سڃاڻن ڪينڪي موهيا پسي مس
 راتيان ڏينهان ”روحل“ چوي رڙهي تنهن کي رس
 پير پريان جو پس نائي ڪند قلوب ۾.

★

پڙهن پرجهن پاڻ ۾ وڏو فرق ٿير
 ڪاڏي منهن محبوب جو ڪاڏي اڪر اير
 ساڻ سهائي سج جي ڇا موافق ٿيندو مير
 جن صحيح سڃاتو پير ”روحل“ رات نه تن کي

★

پڙهي پرجهيو جن سي عاقل عقل جا ڏٺي
 سي موتو ٿي محبت ۾ پل پل پرين پس
 تن تسليون تمام ڪيون محب جن جي من
 ”روحل“ مٿان تن لٿا حرف حساب جا

★

ڪاتب ڪاني ڪانهن جيان ڪاغذ تي م ڪاهه
 اڪر جي ادراڪ جا تهن ۾ لڪي لاهه

قلم جو قلوب جو مٿي وحدت واه
سپرين ڏي ساه ”روحل“ رتي روح ۾.

ڪفرء اسلام ۾ ٿا ڀرن ايتا پير
هڪ هندو پيا مسلمان ٿيون وڃ وڌائون وير
انڌن اوندهه نه لهي تن کي سچ چوندو ڪير
پر ”روحل“ راهه پرينءَ جو گهڙي ڏٺو سي گهير
ته رب مڙني ۾ هيڪڙو جنهن ۾ ٿند ناهي ٿير
سا ڪا ڏي ڪندي پير جاستي ڪعبي وڃ ۾.

نه مون سڌ نه سار اچي عشق اٿاريو اوچتو
”روحل“ چوي روح ۾ تن پرين جي پچار
سي اڱڻ آيا سپرين ياد ڪريندي يار
نريا نيئن نار پسي منهن محبوب جو

نه مون جن نه ڪن اچي عشق اٿاريو اوچتو
”روحل“ چوي روح محبت آهي محبوبن
سي سڄڻ آڻيآتات جنين جي تن
جيءَ جڙ لڳي جن سي سائينءَ ميڙيا سپرين

جي چاتم ڄاڻ ته وسين ويڙهي وڃ ۾
عشق جي اهڙي تي اچي پر پساڻو پاڻ
”روحل“ رنگ پسي ڪري پڳو مٿا ماڻ
سائين سدا ساڻ مون اڳيان آڻي ٿي اجهيو.

ٻڌان جان ٻيهار تان تون اکين کان پي اوڏڙو
 ”روحل“ وسين روح ۾ وٽ نه پايان وار
 جيئن جو سج صبح جو ٿو ڪري باغ بهار
 بيت نه پائيو ماڻهو ٺهي وحدت جو ويچار
 دل ۾ ڪيا ديدار عشق جنين اکين سين.

جن کي عشق اندر ۾ تن کي اڃ نه بک
 وحدت منجهه وصال جي ٿا سدا ماڻن سک
 ڏور تنين کان ڏک جي ”روحل“ رتا روح ۾.

پنهنجون اکيون پاڻ ۾ جوڙي رکيون جن
 سي سؤ پيرا ساعت ۾ ٽايل پل پرين پسڻ
 تن تعصيلون تمام ڪيون محب جنين جي من
 ”روحل“ مٿان تن لڳا حرف حساب جا

وڻج وهائڻ کان چو وڃين پئي هٿ
 توکي پٽ پٽيهر پنهنجو اٿي وڻج مڙوئي وٽ
 جنهن ۾ نشوونيهن جو ساڪا ڪوئي پٽ
 ”روحل“ محبت مورنہ مت توکي سک مان ٿيندو سوجهرو.

سر نوري جاہ تماچي:

ڪني ڪوڙهي ڪوڙي اٿي نيچ نمائي
 سڱ سمي جي سون ڪني سڀ جڳ سيبائي
 جنهن راءِ ريجهايو پنهنجو سا ”روحل“ ٿي راڻي
 سامر مرڪي مهاڻي ڪانڌ جنهن جي ڪڇ ۾

ڪانڌ جنهن جي ڪچ ۾ ساڻي سرئون سر
سمي جي سهاڳ سان جنهن کي آيو نامر نظر
جا مٽيءَ منجهئون ماڻهون ٿي ”روحل“ چئي اُڀر
ساڄو گهمي گهر هوت جنهن جو حمايتي.

رب ٿيو راضي تڏهن سالڪ جو سنگ ٿيو
ڪامل جي ڪرم سان ٿي اٽڪ کان آجي
رهي نه رتيءَ جيتري ”روحل“ محتاجي
نوري نوازي ڄام سمي ڄاڻي پنجهي.

سر جوڳي:

جي پائين جوڳي ٿيان ڇڏ جيئن هي جنجال
ڪارڻ قوت ڪرار جي هٿئون ڏٺين حال
راتيان ڏينهان روح ۾ خام ڳڻي ٿو خيال
اڄ سڀاڻي ڪنڌ تي ڪڙڪي ايندئي ڪال
هي مڏيون هي مال ڪم نه ايندئي ڪڏهن

سائين سڀاجهو سڀ جو آهي راهه رفيق
آڏو آهي عشق جو بيحد بحر عميق
توحيدِي طريق ”روحل“ نه سجھي عام ٿو.

عاشق الاهي اڀاجي قضا ڪين ڪرين
نائِي ڪنڌ ڦلڻ تان نمازون نيٽن
ڏين طوافون تن کي مڪوئي منجهين
روحل ”روح“ سندن هر دم هوندو حج ۾

برهه بيراهه جي جن کي جڙلڳي منجهه جيءَ
 سوجهي سچ سرير مئون تن پريمين پاتوپي
 مرڻ جيئن جو من مئون تن سامين لاهو سيءُ
 ناٿ ناهو ٿي ته وڃي ”روحل“ رتورام سان

★

جي رنگ رچي رام جي لاهوتي ٿيا لال
 سر ڏنائون ست ۾ ڪايا مايا مال
 وياتن ڪئون وسري ڪوٽا سڀ خيال
 راتيان ڏينهان ”روحل“ چئي واليءَ ساڻ وصال
 سڀي نانگ سدا نهال جن درسن پايو دوست جو.

★

جي تن ۾ تيرت ڪن سي گنگا وڃن نه گوڏڙيا
 تن سامين سندي سڪ جا ٿا دونهان دل ۾ دڪن
 پير سڃاتو پير جو لوجي لاهوتين
 لڳو رنگ ”روحل“ چئي اندر آديسين
 ڪوچي ڪاهوڙين اونهي ۾ آسن ڪيا.

★

اونهي ۾ آسن ڪري وڃي ماڳ لڏائون مور
 تن جا اٺ ٽي پهر اڪند ۾ ٿاڪن تنوارون تور
 ات ”روحل“ رات نه ڏينهن ڪو نڪوشش نه سور
 وڃي نوري گڏ يا نور لنگهي پيا لاهوت کان.

★

نائي ڪنڌ ڪياھ ڪان جن نهاريون ناسوت
 رات ڏينهن روحل چوي ماڻن ٿا ملڪوت

روحل فقير جون رمزون

پير سڃاڻي پرڄو جهٽ ۾ جبرون
جوڳي حفاڻون ڪري لنگهي پيا لاهون
سي آديسي آڏوت وڃي نانگا گڏيا نات ڪي

★

نانگا گڏجي نات سان وري پيو پهه پيون
ساڳڻايون ڳالهڙي جوگر ڏس ڏنئون
لاحجاب بيني ونيڪ وچون سڀ وچون
تنهون پلٽ پيون پيوند پيچ پرينءَ سان

★

جو پهه پيو جوڳن تن ڪايون ڪلٿائون
جاترا جوڳ جهار جي مور نه مڃائون
سايون ۽ سوجهائون جنهن ۾ جوڳ نه ڀوڳ ڪو.

★

ڪو پهه پيو جوڳن پريان تنهن پار
جت گنگا نه ڳوڏڙي نڪو جوڳ جُهار
نڪو ڏڪر نه فڪر ڏهو نڪو سڏ تنوار
نڪا رات نه ڏينهن ڪونڪا جيت نه هار
پيهي لڏائون پيچرو اونهو جت اُجهار
لڳو رنگ ”روحل“ چئي اتي آديسين اپار
جنهن جو آرنه پارو جي تت ڪيائون تڪيو.

ڪافيون:

سڄڻ مون پرڪيو رهيو اندر روح ۾
رهيو اندر روح سائين سانجهه صبح
اچو ڪنڊس ان جا تاري مٿان توه

منهنجو من مٺي پيو ڇڏي ڪارا ڪوه
وڻ ٿڻ وائي هڪڙي پريان جي پاڻوه
سينگاريندس سنگ جيان ڏيئي روغن روح
”روحل“ رتو رنگ ۾ ويٺو ڪري وروھ.

★

پوءِ پروڙيم پنڌ و و جيجان جو ڳيڙن جو
نڪي ڊاهي هليا نڪي جوڙيائون هنڌ
نڪي ڌوتائون ڌوتيون نڪي ڌوتائون لنگ
نانگا نڪتا ننگ مٿون تن نانگن ڪهڙو ننگ
لڳو لاهوتين جو ”روحل“ توکي رنگ.

سارڃا مڪرم نيشور ۾ ★ سائول تنهنجي سڪ ڏاڍي شهر پنيور ۾
سائول تنهنجي سڪ ڏاڍي شهر پنيور ۾
گجهيون ڳالهيون شهر پنيور جون لوڪون ڪرلڪ لاءِ
راتيان ڏينهان روح ۾ چولي ڪيو چڪ چڪ
سر ڏئي سرڪي سي پين وٺي ۾ پڪ پڪ
”روحل“ روح الله سان وڃي ٿيو هڪ هڪ.

★

ڏونگر ڇا ڪندو جبل ڇا ڪندو جڏهن پئي آهيان حبيب هنج ۾
بحاليءَ جي مڪان ۾ راس ڪونه رهندو
سچو امر الله جو وات وٺي هلبو
جاني هن جهان ۾ وٽ رت روئندو
هيلا ڪير هزار وريو ڪونه ورنڊو
”روحل“ روءِ نه ايڏو هل پيرين پنڌ ڪندو
پل صراط جي وات لڇطي ۾ لنگهندو.

ڪنڊڙيءَ ۾ ڪلتار ڏٺوسي رانجهو رمزن وارو يار
وفي ان فسڪم افلا تبصرون مخفي هي اسرار
رمز انڊن جي ڪو ڪو پرڪي برهه جو باري بار
وهدت واري وات وٺج تون وڻي نه آڻج وار
”روحل“ رهجان رمز انهيءَ ۾ بهي سڀ ڪوڙي ڪار

★

يار منهنجو مير ٿي آيو. ملي سند سنڌ ۾ جيءُ جڳايو
ڏيو مبارڪ ملي سڄڻ کي هنج حبيب جي اچي پئي هان
اهو منهنجو ميران جي ٿي هان ڪري ديدار ڏاڍي سڪي ٿي هان
اڳڻ منهنجي پرين پيارو وڃي نوبت نيهن نغارو
رڳ رڳ ۾ وسي ملي آزادي ٻڌي ٻڌي سرپيار جو گيت ڳايان
مان اڻڄاڻ نيهن ڇا ڄاڻان ساڻ ويچاريءَ ڪرڻه ماڻان
”روحل“ جو ساهه سڀاڻو مون ٻانهي کي ڪڍي ڳل ڪڍي لائجان

★

نيهن لڳو من ۾ پياري جو پياري جو ڪلنگي واري جو
ٻين ماڻهن کي موت ماري ٿو عاشق قتل نظاري جو
چنڊ اڀريو دنيا ڏسي مان ڏسان منهن پياري جو
دنيا ۾ ٿڙي پيو آهڪ گل هزاري جو
”روحل“ گهڙي هجر جي وڻي ڳولي لڌم گهر پياري جو

★

لڳو تير سڄڻ جو دل ۾ حيران بيٺي آهيان
قاتل اڪيون پئي يار منهنجي جون روز دنيا ليون وڙهن ٿيون
درد وندن جي مارڻ خاطر فوجون حسن جون چڙهيون
مان جو ڪوٽ ڪڍي اٿڪن رهن جگر ۾ وڙيون

”روحل“ روپ رانجهي جون رمزان پائي پيچ اتي ئي اڙيون.

هي دل دلبر سائين جندو چوڙو سهندي ناهي
 اڪيون سڪن ٿيون ڏسڻ خاطر لاهه پر دوکڻي سائين
 توکان سوا هي دل ڏاڍي ماندي سنج ستي اڪين نند نه ايندي
 بيئي رستي تي پڇان ويئي پاندي اڏر اڏر ڪانگ اڏاريان
 ڪنهن سدوري سڏي ٻڌايو جا جاڳان ته جاني آيو
 اڪين ڏسي پرين ڳل لايو شادي جي ڪيهائي دهل وڇايان
 عشق سوداگر اهو ڪم ڪيو سر جو سودو رانجهن سان ٿيو
 ”روحل“ يار مليو هاڻي سڄڻ ڏئي ٻانهن سيراندي سدائين سک وٺان.

اڪڙين پريم جو پيالو پيتو ڪهڙي سڪيون چالي
 جت ڏسان اتي مهڻي مورت رانجهي منهنجي واري
 رڳ رڳ ۾ آجاءِ جنهن جي جاءِ ناهي ڪا خالي
 جنهن دل اندر ديدار نه ڪيو سا ڪاڌي نانگ ڪاري
 ”روحل“ رنگ رباني رڳيو درجو پاڻو اعليٰ.

بيت

نو نشانين نور جون عاشقن ۾ آهين
 هڪڙي ويهنوائن تي ٻيو ڪائڻ نه ڪائين
 ٿيون سر سڀ ڪنهن اڳيان ٿا نميونوائين
 چوٿون ٻڌي ڪن سان وري نه ورجائين
 پنجون پهه پرين سان ٿا پڪو پڇائين
 ڇهون ڪڇن ڪينڪي ناتو نباهين
 ستون سک سڄڻ جي ٿا لٽو لٽو لڳائين

ائون ڳالهه عجيب جي ٿا واري ورجائين
 نائون ننڊ نيئن کي ٿا جودئون جاڳائين
 تڏهن ٿا سيبائين ”روحل“ دوسائي دربار ۾.

جي پائين جوڳي ٿيان ڇڏ جيئن هي جنجال
 ڪارڻ قوت قرار جي هٿئون ڏيئن حال
 راتيان ڏينهان روح ۾ خام ڳڻي ٿو خيال
 اڄ سڀاڻي ڪنڌ تي ڪڙڪي ايندڙي ڪال
 هي مڏيون هي مال ڪم نه ايندءِ ڪڏهن.

ڪچي جي ڳنن جي جنين چري وس
 سي پڪي پير نه ڏينديون تن کي چارو ڏي چس
 ”روحل“ چوي تن جي جيئري جايون ڪس
 سي لپتي پونديون لس تون مينهون پس مريتون.

ماڻهون چون روحل ٿو ڳالهائي ڪو چوي ٿو ذات زنگيجو
 ناهي روحل ناهي ذات زنگيجو هي ڪوسر الاهي آ
 ڪفر اسلام پنهي کان نيارو جيئن پاڻي اندر ڏسين تارا
 دل درياهه ۾ بيڪ اسان جو جيئن پاڻيءَ ۾ مڇي آ
 ڪڻي ڪوڙو ڪڻي سڄو سڏن ٿا رمز رندن جي نه ئي سمجهن ٿا
 هو ڇا ڄاڻن سال اسان جو جنهن دل ۾ داغ ڪاڙو آ
 ڪامل مرشد راهه ٻڌائي ”روحل“ وچون روحل الله لڌم
 آخر ذات ملي وڃ ذاتين ڏئي ٿو عشق گواهي.

رانجهن وسي ٿو دل جي ويجهو گهوري ڇڏيان تنهن تنهن ڪيڙو
 اسان جي پريت سٺي جاءِ جت رهي ٿو رانجهو ويجهو
 ويٺي ڏسان سانجهي صبح طنعا ڏين ٿا ڏکيون پيڙان
 منهنجي دل ۾ تنهنجون جايو ڊڄندي لکي سگهان ماڻهوا
 لڳيون عشق تنهنجي جو نوڪان توڻ مور نه وڻن ويڙها
 سيج مٽي چڙي دلبر آيو سڪ مان ڪڍي مون سيني لايو
 جنهن جي آهيان اهو مليو لڳي محبت کي ڪير بگاڙي.
 دلبر دل جي دري کولي لک چوراسي جي مون ٻولي سمجهي
 ”روحل“ چنڊ پيو اچي جهولي ٿا سيالن جا ڪوڙا جهڙا

بيت

هير ڪنون تدبير ڳڻي ڇڏان پريم پڙهايس پٽي
 نيٺن ننڊ نه آوس نيڙي هير پٽي سر پٽي
 سالهون ساڙ سٽي سراتون پاڙ ڪيڙان دي پٽي
 چٽي چوڙ پٽي اتي چار ماري سر پٽي
 جهوڪ ڏهون ول ويندي هيري پاڙ ڪيڙيان دي پٽي
 ڏيندي باهه ڪيڙيان دي ويڙهيان ڪون اوچو ڏئينون سر پٽي
 ”روحل“ رانجهون هيردا يارو عشق لڳا لت پٽي.

★

پڪو چرن تن جون مينهنون پس مر ميريون
 اوسو اچي نه ان کي توڙي گاهه ٻرن
 ”روحل“ ريجھ نه رنجيون جي ٿانگين منجهه ٿرن
 سي مڏين ڪين مرن ڏوگاهي جي ڏک سان

★

مارڻ هيردي ڪيتي ڪيڙا نت نت گڏان ڪٿي

پاسا پلنگ نه ڏيندي هيري گھه ڪيڙيان دي ڪٿي
 کاندي مول نه طعامان هيري ٻن ڪيڙيان دي ڪٿي
 شربت هار گهٽي ناپيوي گھه ڪيڙيان دي ڪٿي
 ”روحل“ رانجهو نال شرماري هير ڪيڙي تون ڪٿي.

قولا:

- فقير جو ملڪ نرالو آءِ سڀ ماڻهون اورتي رهجي ويا.
- پرين جي محبت اهڙي ته لڳي آهي جو ٻيون ڳالهيون پلجي ويو آهيان
- جنهن گهر مان تون آئين ان گهر ڪلندو ٻين سان گڏ وڃ.
- برسا پيار جا بادل گهنا مينهن برهه جي بوند پوي جنهن تي
- ڏينهن ڏينهن وڌيڪ نياپا موڪلي.
- پيارو وٺو املهه رتن وٺو ڪيئن ڏايا آهيو.
- رب جي نالي جي دولت مرشد ڏني ۽ سرجي سودي ۾ پيالو پياريو.
- روحل نام رکايم مان آهيان پاڻ اهوئي سر رب جو سر ڏئي
- سڀ فقير جي سر جو تاج
- فقير جند جي ڳڻتي چوڪري منهنجور رب ته وڏو شاهوڪار آهي
- رب جي ورد ۽ رب جو نياپو سڌ نيا پي جي نه رکيه
- رب رب ڪري لاهي نه پهتا اهو اولو آهي.
- هندو ترڪ ٻئي ظاهر ٿيا چئي سمجهائي ٻنهي کي سڏيم
- جيڪو به اچي منهنجي راهه ان کي امرلوڪ وٺي ويندس.

- فقيرن کي رب پيارو لڳندو آ اندر ۾ گنگا جمنا اندر ۾ ٺاڪرو دوارو اندر ۾ وشنو برهما اندر ۾ ٿي سج ۽ نولڪ تارا آهن روحل سڄو گهر ڳوليو يار اندر ۾ مليو.
- آدم به مان ڪونه ٿو ڪو منهنجي اشاري واري ڳالهه سمجهي انت به مان
- سنت صاحب توهان چئو ڪنهن کي ڪهڙو صاحب تنهنجو نالو ڪنهن جو ناهي ڪٿي ان جو گهر آهي
- فقير مٿو ڪوڙائي ڪوڙي جڻيا ٻڌي ويٺو سڀ ڪو سندس روپ ڏسي يلجي ٿو.
- دلبر سا دل لائجي ته ڪنهن کي نه ٻڌائجي.
- اڄ مون وٽ سنت آيو رب منهنجو پيارو تنهن تان گهڙي گهڙي صدقو ٿيان
- دولت جي هوس جي ڦٽند ۾ سڄا ماڻهون هنس ٻڌجي ويا. باقي سڄا فقير اوڏانهن نه ويندا.
- فقيرن ساڌن ڪنهن به منهنجو انت نه لڌو.
- پنهنجي واري سان هر ڪوئي ڄاڻ ڏئي ويو سوائي
- رب جي گهر جي ڄاڻ کانسواءِ رب جي درٻار نه لپندي
- مان آهيان صاحب سرو جو مالڪ خلق جو خلقڻهار
- فقير ڪوئي سمجهي ته راز هن طرح ڄاڻي ته فقير ڏسندي نفرت نه اچي
- فقير ات صلاح اٿي ته راهه ۾ هل منهنجي پراڻي صلاح مڃ.
- رب هڪ آهي اهوئي هر سر ۾ ڏنم سوئي
- جتي ڏسان ته نرم مل جو نور آهي سڀ ۾ ڀرپور
- رب جي صفت ڪيو جو اندر ۾ کير هجي
- سو هڪ هڪ آهي سڄي دنيا ۾ پيو ڪٿي به ڪونهي
- جڏهن هڪ ڏسڻ ۾ آيو ته ان جو تاب پلو هئي.

روحل فقير جون رمزون

روحل ۾ ٿي رڳجي ويو مرشد جي روشنيءَ سان

• روپ روپ ۾ ڪيئي روپ ڏٺم جتي ڪٿي روپ

مرشد ڳالهه سمجھائي ته روحل روپتون روپ

• منهنجو ته رب سان پيارو ٿي ويو آهي.

• جن عشق جي چاشني چڪي ڏني ۽ پيتائون پريم جو پيالو

اهي ڄاڻندا ٻي ڪي ڇا خبر

• مان اڃا تڏهن ڇا ڄاڻا ٿو ٻيو به شير

نانگ ساماڻو ڪهڙو نه ڏنگ هنيائين

• رانجهن رب کان دعا گهري ورتي

روحل توبه آڳيڙن پيڙن کان

• لکي ڪو ڄاڻي تن ۾ جنهن کي سور پهريان مري پوءِ جيئي

امر پيالو اهو فقير پيئي.

عاشق اوراد ۾ اڀاسي قضا ڪين ڪرين
 نائي ڪند ڦلوب ۾ ٿا نمازون نيٽن
 تن طواف تن ۾ مڪوئي منجهين
 ”روحل“ روح سندين هر دم آهي حج ۾

★

نڪو خير ڪلڻ ۾ نڪو روئڻ ۾ رس
 نڪو سک سمهڻ ۾ نڪو جاڳڻ ۾ جس
 ذڪر سان زبان ڪرڻ آئي پڻ اوريون ڏس
 تون من جو مرشد پس ”روحل“ پنهنجي روح ۾

★

ٽپي هڻي پاڻ ۾ پسون جان پيهي
 ته نڪا خلق نڪو ملڪ نڪي اسين ئي
 اسين ڳوليون جن کي سي پڻ اسين ئي
 ٻي وائي ويئي ”روحل“ هونگ پريان دي هڪڙي

★

بکن مڙهي بات بات نه ڪنهن جي تن ۾
 ٻڌيون سڻيون ڳالهڙيون ٿا واکاڻن وات
 پر ظاهر ٿيندن ذات رهڻي مان ”روحل“ چوي

★

جن ويراڳ وجود ۾ ”روحل“ سي راڻا
 وڃي در دوستن جي صوفي ساماڻا
 اهي اڳهاڻا جن وٽي وات ويراڳ جي

★

بره ۽ بيراب جي جن کي جڙلڳي منجهه جي
سوجهي سچ سرير مئون تن پريمين پاتو پي
مرڻ جيئن جومن مئون تن سامين لٿو سي
ناڪ نمائا ٿي وڃي ”روحل“ رتا رام سين.

جي رنگ رچي رام جي لاهوتي ٿيا لال
سر ڏنائون ست ۾ ۽ ڪايا مايا مال
ويا تنين ڪئون وسري ڪوٽا سڀ خيال
راتو ڏينهان ”روحل“ چوي واليءَ ساڻ وصال
سي نانگا سدا نهال جن درشن پاتو دوست جو

جي ٺنگ ڇڏي نانگا ٿيا تن نانگن ڪهڙو ننگ
گنگا ۽ گرنا ۾ تن سامين ڇڏيو سنگ
نڪي واهن سڳيون نڪي چورن چنگ
”روحل“ لڳو رنگ تن لاهوتين لقاء جو.

شاهوءَ فقير جا سوال
روحل سائين جا جواب

سوال: پوري گرڪون ڪيون ڪر لکيئي ڪٻڙ پڙي پهچان
شاهواب عرض ڪري ڏيو وسرڀ گيان
گيان بنا گم نا پڙي جب ست گر ڪهه سمجها
شاهو پر ڪرپا ڪرو ڏيو ترڪ لگا

جواب: ست گر پورڻ پُرس هي سدا رهي بي پرواه

روحل ار راجه پيسورا جن ڪو پاتشاهه
رنگ اوچو او جلو نيشان مانهين نور
روحل وچن ٻولئي موتي پڙي ڪوئي چڱي هنس سور
ناهين ڪام ناهين ڪروڙ ناهين لوپ نه موه
آشنا ترشنا وانگي دغا باج ناهين ڊوه.

★

سوال: اوتو ست گر آپ هو ڪنچل نر آڌار
سرپ ستي ڪي نات هو صاحب سرجن هار
ميري تورب آپ هو ڏو جهانا هين ڪو
ايڪ چيلا ڏو جهاست گرو تيجا صاحب هو
ان تينا ڪانرڻا گرو ايڪ ايڪ بيچار
ڪرو سيدڙا هم سون ڪ سبت ڪي پرڪار

★

جواب: جيون ۽ ورج آڪاس ماهين ڏيسنت هي ڪاشي
اس ڪاشي ڪو چلتو پيو پهونت هي واشي
تيون ست گر چيلي ڪوبيچار تينان ماهين ايڪ
ايڪوئي ايهو ايڪ هي جس مون سرپ انيڪ
ڏيڪنت چولي دنيا پئي ڪري ڪو سنت برول
ڪوج بتائون ابوجه ڪون ڀرم متاون پول.

★

سوال: آپ تي ات پت ڪم ڪريئي ڪم ڪر منڊيو مانڊاڻ
شاهو ڪهي صاحب اس ڪو ڪيجي چاڻ
پهلي ڪيا هتا پيچي ڪيا پيا ڪيا ڪيار چيار ڪيل
شاهو سرڻي آپ ڪي آپ ڪهو ڪوئي اڪيل

جواب: غيبي هٿا غيب ۾ آپ اڪيلا ايڪ
ميري اپڻي آپ مئون پيا انت انيڪ
پهلي پريم مجھ ڪو پيا ڪينا آءُ ڪلڻ
اس پريم سون سمجھ اٿي جيون برم درياھ ڪي چوڻ
ميري نج سڙوڻ مون پيو سورھن ڪلان ڪو پرڪاس
گپتي گهور انڌارئون اونچت پيو اجاس
جگ جگ جگ مگ چوڏس چانڊن ڌرتي ٿاپي ڌام
اها جگ مگي هنسان ڪي پڳتان ڪو وسرام
پيڇي ڌام دوجهي پئي اڪنڊئي اُجوال
هنس اجوالي ان ۾ سدا رهي متوال
دوجي سون تيڃي پئي ڌام ڪو نام اجاس
جيهان پریت ٻنهي هنس ڪو استان ڪيڃي ديش
روحل ڪهي شاهو سنو جم جو راور هو
اچي اجلسي هنس هي پيو آھ نواس
ميري نام امل بنا ڪپ هون نه چوڻي ڪو
ميري جم ڪي مڪ وسي جاڙان آڪاس پاتال
چوڏس لوڪ ايڪويس برھمند جن پرجم سپاريو جال

شاهو فقير 1815ع 1748ع دوها

شاهو ٿا وواڻ ڳيا سون هئون ايڪ اپار
مورڪ انڌا پوٽ پسر پرراڪي بار

★

مليا بيڙا تو ڪهون جي ڪارج ڪارڻ هو
شاهو ڪورم رهيا دوسرا ناهي ڪو

★

نام روپ سڀ ترنگ جل ڪيون ڪراترون پار
ست گور پورا ڪا ڍلي پڪڙ اتارو پار

★

شاهو آتم رام سڀ دور درشت سڀ تياڳ
سُن ري مورڪ چيت تون اڳيان ننڍ سون جاڳ

★

دوها

غلام علي فقير پهريون

غلام علي اب آپ مئون سهجين رهيو سماءُ
گور شاهوڪي چرن ليو جب سيس لڳاءُ

★

دودن ڪانيهڙا لڳا تين گڻا ڪي ٿيڪ
غلام علي اب آپ هي ڪم پيو اڪ انيڪ

★

پڳوان سارا سمنڊ هي اور لهراسي ڪي مانه
غلام علي پڇاڻيا ته لهر سمنڊ بن ناه

★

ڪرم شيوا رام ڪي جو جڳت ڪو مول رام
داس ڪو تان داس هي ايئه توجن غلام

دوها

دريا خان فقير

پرير پارڪو ڪونهين جو ڪري پرير پڇان
دريا خان جس گهت پرير هي اونهان پر گهت گيان وگيان

★

ايڪ ڪهون تو دودسي اور دو ڪهون توتين

تم ست گور کا وڌيان هومئن هون مت اڏين
لک پيولائين ڪروڙين قربان ڪرين
وائي اگم نغم مجي مک سان ٿو ڳائين
جڏهين پاڻ وڃائين تڏهن پسين پرڪي

جنسين پسيو پر ڪي سڪي ٿيا سيئي
اندر ٻاهر انهن کان درشت هڪا پيئي
جنم ۽ مرڻ جي چنتا سڀ ويئي
پاڻ ۾ پيهي ڏنئون الڪ اکين سان

نظر علي فقير: ڪافي

مون من ٿيو مستان ٻڌي ڳالهه پرينءَ جي
دل دور ڪـاڏو دايـون
عشق عشاقن آيو ڏس تو ۾ ڪري طوران
سمش الحق منصور جي سر ستم سئو صغان
باري بار بره جو سائين ڪنيو نه زمين نه آسمان
ڪوڙين مئون ڪي نامور سائين گوء ڪئن ميدان
جرئون ڏنائين جوش مئون ڪيائين بندي تي احسان
اوکائي باب ڪئون ڪڍي ڪيائين صحيون سلطان
رحمون ”روحل“ شاهه ڏنوسون چست چارو چوغان
وڃي وڌائين ملڪ انهيءَ ۾ جت نادين نا ڪفران
لکين لهريون لس وهن هيو موج متبومهران
حق حقيقت ٿي هڪڙي ڪنهن سرسليو سبحان
دولهم دريا خان ڏنوسون بي بهادر دان
ڪن الم هت عشق جو اک نيهن نظر علي نيشان

محمد فقير "مسكين" ڪافي

عاشق آهيان اسرار صوفي سر سڏايان ٿو.
 صوفي سر سڏايان ٿو پنهنجو پاڻ چپايان ٿون.
 عشق ڳالهه انهيءَ جو ڳولو وهر دوئيءَ جو پيچي ڇڏي ڀولو
 نيهن ڪيو نروار رنگ ۾ رنگ رلايان ٿو
 مول تخت چڙهي آسن ڄاڻم صحي ڪري پنهنجو پاڻ سڃاڻم
 گل ٿيا گلزار لنءُ لنءُ منجهه لڪايان ٿو
 دل درياهه جون موجون ماڻيم وهر دوئي ڏاهي سڀ ڏارين
 عشق لڳو اڪرم اپار سو هڻن سبت پڙهايان ٿو
 سن ٽنڪر چڙهي ڪيم بستار واپس سچ حقيقت وارو
 اتي اچي ٿيس اظهار "در محمد" نام ڏرايان ٿو.

نواب فقير :

جڏهن عشق اجارو ڇايو تڏهن عاشق ڪهڙا مڙڻ وهر واه
 عشق مومل جي ڪيا پسار انت نت گهائڻ گهوت ڪنوارا
 محبت محل اڏايو ڪيائين مقام مسن وهر واه
 عشق جي جولان ۾ محبت جي ميدان ۾
 پيچ پرتئون پاڻ لڏي لائق سو مور مڪڻ وهر واه
 عشق عقل ڪيو جهيڙو جهيڙو عشق فرهاد من ڪي لڳڙو
 من جو ٽڪر ٽڪايو پتي پاڙئون سو پاڙ پهن وهر واه
 نيهن جونانگ جنهن ڪي ڪاڻي توڙي حڪيم طبيب پڇائي
 سوين حڪيم سڏايو لڳس عشق ته ڪاڌس ڪڻ وهر واه
 رمي "روحل" روح ۾ آيو ڪيئن لڪايان رهي نه چپايو
 جنهن جو نيهن نواب سوايو تنهن جا پڌرا پار لڄڻ وهر واه

علي نواز فقير:

ستي هوتي هم جاڳي ميري مندر سڪي صاحب آيو
ستي هوتي موه ست گور جڳايو نندر اڳيان ڪي پاڳي
پيالو پايو سبد سنايو ترت پيو هم تياڳي
انترما مانه رهيه غلطانہ پريت پيا سنگ لاڳي
گور پرتاب پريم ڀڄن سون پايو پورن پد ساڳي
علي نواز دريا خان ست گور آءِ مليو اڻ راڳي

ڪرم علي فقير ڪافي

ڪيو حيران اوهان جي ديدار مونڪي
ناهي سڪ آرام جو خيال مونڪي
منه پيالو پيٿان سڄڻ سان نيٺي گڏ رهان
ناهي ملان قاضيءَ جي پرواهه مونڪي
ناز اوهان جي مستان ڪيونحو صرف جو ڪسب وايو
ناهي روزو نه ياد نماز مونڪي
خيال زلف جي ڪمند وڌ اوسري ويا سڀ ڌنڌا
”ڪرم علي“ چوي سڪ جو آهي ساز مونڪي

★ عرش

عاشق الست وڃن حاجي مڪي وڃن
هوسج پسي سرها ٿيا هوتن ۾ طوافون ڪن
الست بربڪم ٻڌائون ته ساڻ ڪنن
هر دم پاڻ ڏسن ڪٿي قلب اندر ”ڪرم علي“ چئي

★

عاشق عشق ۾ ست وجود جوڙين
ڪعبو قبلو پنهنجو پاڻ ۾ جوڙين

منجهه چشمون الله جو تنهن ۾ خيال ڪوڙين
ڏيل اندر ڏورين قلب اندر ”ڪرم علي“ چئي.

خدا بخش فقير سي حرفي

الله دي ذات اول هي رنگ نڪو بيرنگي
ڪن فيڪون وچون جڳ جوڙيس بيرنگي تيارنگي
ڪٿان ايراني ڪٿان عراقي ڪٿان رومي ڪٿان زنگي
ڪٿان سُني ڪٿان شيعا ڪٿان صوفي ڪٿان پنگي
”خدا بخش“ هڪا حق ڪنون اسان محبت منگي

★

قلب مؤمن دا جنهن ڪون آڪن عرشي الاهي
عرش سيئي هن فرش جتاهين بره سندي بادشاهي
سچي سڪ والي وچ ملدي ڪوڙين ڪل نه ڪائي
”خدا بخش“ ملين دم دم وچ هي جڳ فنا فنا هي

فقير محمد حسن ڪافي

دلدار ڏي دلاسو دلبر آهيان ديواني
چڙهيو شوق وچون شڪاري ماريوني ڪان ڪاري
دلڙي ٿئيئي ويچاري هي هي ٿي هان حيراني
نيٺا دي وچ فوج چٽڪي مزگان دي ديك ڪٽڪي
هٽڪي نه مول هٽڪي اها رضا ته رباني
رو ورپجان مين راهان نت نت ڪران نگاهان
پاليئي بره ديان باهيان جي جل رهيا وي جاني
”محمد حسن“ مدامي در تيڏي سلامي
دعوا رکي غلامي ڪر محب مهرباني.

روحل فقير جون رمزون

ڪنڌڙيءَ جي درگاهه جا طالب:

صوفي جلال فقير ٽالپور ٽالپر وڏا

سورهن چڻيون مون ڏٺيون آهن لال رتيون
هر ڪنهن کان هيڪليون ورهائي ورتون
ڪنن سان رٿيون ته ڪنن سان پرتيون
اچي هوڏهون پاڻ ته هنيائون شرطون
وڏي ڪير جلال چوي ساهيڙيون سرتيون

صوفي ٿانور داس شڪارپور:

اوهين سوال ڪريو رب کي سرتيون
هي نمائي ملي وڃي پنهنجي ورکي
پنڌ پتر جو اديون مون اختيار ڪيو
پوءِ پنهل جي ڀلا ڪنڊيس ڪڇاڙو
آءُ ٿي ظاهر چوان سڀ کي سرتيون
پارت ڪريو ڪا منهنجي پرور کي

★

قرب ٿانور سان ڪريو آريائي
پنهل آيو پاڻ سڃاڻي
جنهن جو قدم لڳو لب کي سرتيون
اهو عرض آهي صوفي سرور کي

مراد فقير رنگيجو:

مراد فقير روحل فقير جو پهريون طالب جو
جيڪو روحل فقير سان گڏ رهيو ۽ سندس
روحل فقير جو وڏو راز هو
مراد فقير تمام سٺو صوفي شاعر به هو
سندس ڪلام مان بيت به هتي ڏجي ٿو

پهرين مارچ پاڻ پوءِ نهارچ پرينءَ کي
 هوت تنهنجي هنج ۾ پر موتو ٿي تون ماڻ
 اصل عاشقن جو اٿئي اهوئي اهڃاڻ
 ساهئون اوڏو ساڻ اٿئي محب مراد چوي.

★

نوڙه منائي ٿو ڪٿي منائي نه من
 اولو ڪري عام کان ٿو پنين آڻا ان
 ڪاپڙي تو ڪن چسن لاءِ چيرايا.

★

اهي واسنگ ٿي ويا جنين من مٽي ۾
 مڇي خور ”مراد چوي“ آهن گهڻائي پيا
 وڃي هاڻ رهي ساندن جهڙا سڀڙا.

حق موجود

سرائيڪي بيت:-

دنيا ڏوندي تي طالب ڪٿي سڀنامل ڪرتائي
هڏي اتي هوڏ تنهان دي وڙهندي عمر وهائي
انڌيان عشق الله دا چوڙيا پئي ولوڙن پاڻي
”روحل“ راهه رباني باجهون ٻي سڀ ڪوڙ ڪهائي.

ڪايا مسيت ريت ڪو پر ڪرڻي ڪلس چڙهائين
من محراب سدا رک قبلي جي تون شاهه ريجهائين
پنج جماعتي پڙهن نمازان هر دم سانجهي صباحين
”روحل“ روح ڪيتامل سجدا حج حضور اٿائين

حج حضور تنهين ڪون لکيا سڄي سڪ جنهين دي
دل درياهه محبت دي وچ تانگهن تانگهه تنهيندي.
”روحل“ رنگ رباني لاڳاپئي آس مينهن دي

جڪي دل دروني اندر بني حوض ڪوثر دي
پر ڪر پيتي شوق شرابون وڻي عشق امر دي.
جنهن گهر ڪون مين نت ڏونديندي
گهڻي لهي تنهن گهردي
”روحل“ رات گئي دن پايا سڀ صورت دلبردي

عشق چراغ ٿيا جب روشن بيتي رات انڌيري
گيان انجن پاءِ اکين دي الڳ ڪاڏي ٿيري.

جت ديڪان تت درسني سڀ گهٽ صورت ميري.
 ”روحل“ رات ڳڻي دن پايا تان ڪو وير نه ويري.

★

چشم آب حياتي دا دل اندر حوض حضوري،
 سردي سودي پيندي عاشق پریت جنهان دي پوري
 سي جينديان موتو ٿي ڪري بيٺي پايا سڪ صبوري
 روحل رنگ هڪ دي رتي سي نور ملي وچ نوري

★

ڄاڻ خودي تان خود ڪون پنهجين
 نال خودي ڪون خود ڪر پائين
 اهو دوئي وچ ديدار سجن داجيون درين وچ چائين
 بنا كيف لطيف نه لپدا سڻ تان سچ اکائين
 ”روحل“ رانجهن دل وچ وسدا ڏوندي نه سجان جائين.

★

ايهه سنساري ٺڳا ٺڳ بازي اکين نال ڏسوسي
 ڏيک تماشا محب ملڻ دا اهو فڪر پيوسي
 چشم آب حياتي دا دل اندر ڳول لڏوسي
 دستئون ساقي ٿيا عنايت پرڪر جام پيتوسي
 ”روحل“ وچ رندان دي مجلس نوشه ڳول لڏوسي.

★

تون درياھ سُر مٿن مچلي تون سنگ سدا سهيلي
 تيزي عشق بنا جڳ جيون ڏکي عمر ڏهيلي
 جس ڪون نيھن لڳا نوش داروتي اڃ ڳهيلي

”روحل“ راز خسر جنهن تي ساماڻي سچ سهيلي

★

ڪوجو ڪامن ڪيتو دلبر باب برهه بچايو
چپ ستي ڪون دستون پڪڙڪي دوست جڳايو
دل اندر ديدار ڪيتوسي وچڙيا ٿير ملايو
”روحل“ ريجھ رهيا رنگ توڙي اڪيان عين وڪايو

★

ديدار دروني اندر پاءِ ڏني جب جهاتي
تتا تالا ڪلف ڪفردا ٿيا ذڪر گهٽ ذاتي
اڙيان اڪين رنگ لڳوسي ڪليا باغ بسنتي
”روحل“ عشق دا پيالا ڪنون ي وصال حياتي

★

ات سندر به رنگي مورت من ميڙي وچ اٽڪي
لڳا عشق وسرڳئي ڪايا ٿت ممتامتڪي
جنهن دي سڪ سوني شنه پايا لتڪ تنهندي لتڪي
”روحل“ پريت لڳي نه پوئي پائي پيچ چت چٽڪي

★

چپ چپاتي ويڙهي دي وچ نوشه آيا
نه مئن سرمان سيند ڳنڌائي نه مئن چندن لايا
لئون لئون دي وچ سهج سماڻا ٿي راضي رنگ لايا
مين مئي نماڻي داچا سائين پاڻ وسايا.
”روحل“ راهه فقير دا ڪنهن پاڳ پراپت پايا

★

نه نيهي لائن جماعتان نه اوستاد سڏاون
 دل درياهه محبت دي وچ رات ڏينهان تڙٽاون
 جنهن دا درد تنهن دي درتي نت اٿي آپ ڪهاون
 سڀ صورت صاحب دي ڄاڻن دوئي دل نه لاون
 ”روحل“ رنگ هڪي دي اتي سي سڀ ڪون سيس نماون

جنهن ڪون نيهن لڳا گهر اندر سا ڪيون باهروتي
 جنهن ڪون تار برهه دي لڳي چرخي تند نه گهتي
 جا ڏيئي ڳل بانهن ستي شه ستي سا ڪيون آتن ڪتي.
 ”روحل“ رنگ تنهان ڊاڳوڙها جي عشق رنگن رنگ رتي.

ذات ملي وچ ذات ماهي نال تڏهان سپا بن اٿي
 انگ لکيا ڪاتب روزازل دي ڪس ڪون خبر نهڪائي
 نال رانجهن دي حق اساڏي تڏان ته محبت لائي.
 ”روحل“ رمز رباني لڳي پا پ پراپت پائي

جنهان رمز رباني لڳي سيئي صاحب البيلي
 وحدت وچ وصال تنهان ڪون نال سجن هرويلي
 دوئي دا داغ لٿو نيهن دل تون ڦٽ تنهاندي ميلي
 ”روحل“ رات حجر دي هتي مليا يار سويلي

مددي ڪتاب

صوفي روحل فقير علي نواز شوق ----- 2001ع

ڪنڊڙي وارن جو ڪلام لطف الله بدوي ----- 1960ع

روحل فقير جون رمزون (قلمي) صوفي شفيق محمد صادق چوٿون

سنڌي ادب جي مختصر تاريخ ---- ميمڻ عبدالمجيد سنڌي

رسالو صوفي روحل نمبر ----- 2003ع

مرتبہ:
صوفی شفیق محمد سومرو
"صادق چوٹون"

